

A SZÜKSÉGES KÉRDÉSEK VÁLASZAI

Buda András

Debreceni Egyetem, Neveléstudományi Tanszék

Kulcsszavak: az iskola belső világa, pedagógusok, tanári interjúk

Az iskolák belső világa annyira összetett, bonyolult, hogy egyetlen kutatás sem vállalkozhat e komplex rendszer minden szempontot figyelembe vevő, átfogó elemzésére. Éppen ezért a kutatók kénytelenek egyes részterületeket kiválasztani és a hozzá kapcsolódó kérdéseket (vagy azok egy részét) próbálják meg megválaszolni. Vizsgálható pl. a tanterv, a tananyag, a tanulók gondolkodása, konfliktusaik, az iskolák felszereltsége, az oktatási módszerek hatékonysága, az értékeléssel szemben támasztott követelmények teljesülése, de nagyon hosszan kelene még folytatni a felsorolást ahhoz, hogy ne legyen hiányérzetünk.

Ebből a rendkívül gazdag kínálatból választva azt állítottuk az OTKA által is támogatott (T15 43492) vizsgálódásunk középpontjába, hogy az iskolai életvilág meghatározó szereplői, a pedagógusok, hogyan élték, élnek meg a munkájukat befolyásoló reformokat, iskolai, társadalmi változásokat. Változott-e tevékenységrendszerük, tanórai és azon kívüli munkájuk? Hogyan ítélik meg iskolájuk légkörét, hogyan próbálják meg alakítani, jobbitani, nem utolsósorban a diákok számára? Kérdéseinkre tanárokkal, iskolai vezetőkkel készült strukturált interjúk segítségével kerestük a választ.

Az előadás a kutatásba bevont három megye (Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár, Szolnok) 16 középiskolájából származó tapasztalatokat foglalja össze. Annak ellenére, hogy a válaszadók azonos korosztályt tanítanak és azonos régióban élnek, nagyon kevés kérdésben értenek egyet, sőt nem egyszer teljesen ellentétes álláspontot képviselnek. Van, aki sajnálja, és van, aki irigyli a mai diákokat, de egyik legfontosabb célként szeretnék, ha tanítványaik jól éreznék magukat az iskolában. Ennek mélyebb értelmezésében viszont már nem egységesek az interjúk alanyai.

Túl azonban azon, hogy a vélemények, tapasztalatok megismerése kiindulópontot jelenthet az újabb, hatékonyabb folyamatok kidolgozásához, a kutatásnak nem várt hozadékát is elének tárták a válaszadók. Ugyanis – mint ahogy azt többen jelezték – az általunk feltett kérdések arra késztették, „kényszerítették” a kollégákat, hogy végiggondolják tevékenységrendszerüket, mindennapi gyakorlatukat, illetve azok egyes mozgatórugóit is. Mint ahogy egyikük fogalmazott: „Szükségesek ezek a kérdések, hogy az ember végiggondolja, mit is akar itt csinálni.”